

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

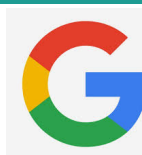
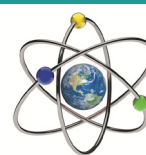

№11
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 586 sahifa,
4-noyabr, 2025-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Oilaning maktabgacha yoshdagi bolalar estetik tarbiyasidagi o'rni	24
<i>Abdullayeva Ma'sudaxon Abdubannayevna</i>	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarini pedagogik faoliyatga metodik tayyorlash texnologiyalari	27
<i>Abdubannoyeva Muxlisaxon Iqboljon qizi, Abdullayev Alibek Qodiraliyevich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida bulutli xizmatlardan foydalanish zaruriyati	30
<i>Abdullayev Alibek Qodiraliyevich, Turdaliyeva Muslimaxon Jahongir qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida fortepiano chalishni o'rgatish metodikasi	34
<i>Abduvaxobova Nilufar Abdumannon qizi</i>	
Maktabda fizika fanini o'qitishda innovatsion yondashuv	38
<i>Alinazarova Mahfuza</i>	
Tasavvufdagi "komil inson" konsepsiyasining hozirgi ta'lim tizimida shaxsga yo'naltirilgan yondashuv sifatida talqini	43
<i>Aqilxonov Saidolimxon Abdurashid o'g'li</i>	
Tabiiy-ilmiy savodxonlikni shakllantirish omillari va pedagogik shart-sharoitlar	48
<i>Choriyeva Gulbaxor Shotemirovna</i>	
Robototexnika fanini o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanib mustaqil ta'limni tashkil etish	53
<i>Elmonov Sirojiddin Mamadiyarovich</i>	
Xalqaro baholash dasturlarida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholash bo'yicha jahon tajribasi	58
<i>Ergasheva S. T.</i>	
Boshlang'ich ta'limda tabiiy fanlar orqali o'quvchilarning kognitiv salohiyatini rivojlantirish	61
<i>Eshmamatova Dilnoza Jovli qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy salohiyatini oshirishda tarbiyachi mahorati	64
<i>Karimova Gulzodaxon Marufjon qizi</i>	
Bo'lajak texnologik ta'lim o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni takomillashtirish	68
<i>Hojikarimova Gulasal Tadjaliyevna</i>	
Xorijiy talabalarga o'zbek tilini o'rgatishda elektron platformalar yaratish	71
<i>Jo'rayeva Matluba</i>	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun raqamli ta'lim muhitini modellashtirish va uning samaradorlik omillari	74
<i>Komilova Z. X.</i>	
O'qituvchi kasbiy faoliyatida muloqot madaniyati	80
<i>M. Yu. Mahkamova</i>	
Psixologiya fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar va talabalarda tahliliy fikrlashni shakllantirish masalalari	86
<i>Madazizova Difuza Raxmatullayevna</i>	
Integrating Listening and Speaking Skills in ESP (English for Specific Purposes) Classes	90
<i>Madina Tilavova</i>	
Bolalarni maktabga tayyorlash jarayonida neyropedagogik yondashuvlar	94
<i>N. O. Saidova</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida radiologiya fanini o'qitishda raqamli texnologiyalarning metodologik roli	99
<i>Nazarova Gulchexra Shuxratdjonovna</i>	
Ijodkorlik tushunchasining mohiyati va uning ta'limdagi roli	103
<i>Ochilova Dilbar Isroilovna</i>	
Alaliyani boshqa nutqiy nuqsonlar bilan farqli xarakteristikasi	108
<i>Oripova Zilola</i>	
Ingliz tilini o'qitishda suggestopediya metodini joriy etishning samaradorligi	113
<i>Pulatova Sitora Abdurazzoq qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalari menejerlarining kasbiy-boshqaruv kompetentligi tushunchasi va uning tarkibiy qismlari	118
<i>Qarshiboyev Sharof Egamnazarovich</i>	
Koordinatsion qobiliyatlarni rivojlantirishning yosh badmintonchilar texnik-taktik tayyorgarligiga ta'siri	122
<i>Qurbanova Ilmira Alisher qizi</i>	

Blended Learning	125
Quvandikova Xadicha	
Fizika darslarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish	129
Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li	
"Qurilish jarayonlari texnologiyasi" fanida loyihalash kompetentligining tarkibiy tuzilmasi va uni raqamli ta'limga moslashtirish	135
Raxmonova Nazokat Umaraliyevna	
Vitagen texnologiyalar asosida talabalar mediamentalitetini rivojlantirishda sun'iy intellekt (AI) dasturlaridan foydalanishning tahliliy modeli	140
Rustamova Nodira Rustamovna	
Talabalarda kooperativ ta'lim asosida motivatsiyani rivojlantirish usullari	145
Sitora Toshmatova	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ kompetensiyani shakllantirishning zaruriyati	149
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Musiqqa ta'limining pedagogik asoslari va metodik tizimi	153
Toshpulatova Said Kuzibaevna	
Texnologiya fanini o'qitishda eng samarali metodlardan foydalanish	158
Turdiyeva Shahzoda Eshdavlat qizi	
Enhancing University Students' Self-Directed Learning Through Edtech Tools	161
Ulasheva Lobar	
Fanlararo loyiha ishlarini tashkil etish orqali o'quvchilarning dizayn fikrlash salohiyatini oshirish	164
Valiyeva Nargiza Athamboyevna	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega o'quvchilarning kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari	169
Xakimova Sarvinov Sharifjon qizi	
Sun'iy intellekt asosida yaratilgan ta'lim platformalari: samaradorlik tahlili va pedagogik yondashuvlar	173
Xanbabayev Xakimjon Ikramovich, Erkinov Jasurbek Hasanjon o'g'li	
Tasavvufdagi "muhosaba" va "tafakkur" amallarining o'z-o'zini refleksiya metodlari sifatida qo'llanilishi	176
Xoshimov Nuriddin Mamadaliyevich	
Milliy sport va ommaviy o'yinlarning badiiy-estetik ahamiyati	182
Yaxyayeva Sojida Abdurahimovna	
Ota-ona mehrining bola psixologiyasiga ta'siri	185
Yulchiyeva Shohsanam Dilshod qizi	
Nutq rivojlanishi orqada qolgan bolalarda qo'llaniladigan innovatsion usullari samaradorligi	189
Ahmedova Nargiza Muzaffarovna	
Факторы, сдерживающие развитие науки в контексте требований к диссертационным работам	193
Зайналов Жахонгир Расулович, Нурмухамедов Аббос Мамадалиевич, Шадманов Камолиддин Кажакджанович, Самигова Нодира Хамидуллаевна	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	197
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	
Психологическая консультация: современная практика, задачи и перспективы развития	203
Раупова Шохида Ахроровна	
Подготовка будущих педагогов к инклюзивному обучению детей с ограниченными возможностями здоровья: задачи и перспективы	207
Сайфутдинова Насиба Нурматовна	
Формирование иноязычной грамотности у курсантов военных вузов: социально-психологические факторы	211
Сулейманова Нилуфар Камиловна	
O'qituvchi shaxsiy kompetensiyasining mohiyati va pedagogik faoliyatdagi o'rni	214
Abdiraxmonova Guliston Muzaffar qizi	
Bolalarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish jarayonining milliy va umuminsoniy tamoyillari	218
Abdumutalipova Gulshodaxon Nurbek qizi	
Fuqarolik jamiyatida huquqiy madaniyat va uni rivojlantirish jarayonlari	221
Abdusalimova Shaxnoza Quduratullayevna	
Ta'lim menejmenti tizimida o'qituvchining nutq madaniyatini rivojlantirish strategiyalari	224
Abduxalilova Iroda Nozimxonovna	

O'zbekistonda yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalashda "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasi"ning ustuvor vazifalari	229
Abirova Umida Nazarovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim sharoitida differensiyalashtirilgan dars mashg'ulotlarini tashkil etishga o'rgatish (kompetentligini shakllantirish/rivojlantirish) usullari.....	232
Adhamova Diyora Sanjar qizi	
Musobaqa faoliyati samaradorligini oshirishda sambochilarning energiya sarfi va tiklanish mexanizmlari tahliliy	239
Tangriyev Abdukarim Tovashevich	
Aksiologik yondashuv asosida bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining harakat faolligini takomillashtirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati	244
Hafizov Shahriyor Shavkatovich	
Bo'lajak tarbiyachilarning transversal: tanqidiy va innovatsion fikrlash kompetensiyalari	248
Jaloliddinova Maftunaxon Mahmudjon qizi	
Axborotning gnoseologik mohiyati	256
Kamolova Munajatxon Jaloldinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish yo'llari	259
Mamatova Aziza Bo'riboyevna	
Akademik litseylarda kimyo fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari	262
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich	
Pedagogik oliy ta'limda talabalarning kasbiy ijtimoiylashuvini korporativ madaniyat asosida rivojlantirish metodikasi.....	267
Maxkamova Dilafruz Aliyevna	
Bo'lajak o'qituvchilar uchun xorijiy tillarni o'qitishda lingvomadaniy yondashuv	271
Normamatova Kamola Gulmamat qizi	
O'zbek tili izohli lug'atida iboralarning grammatik tavsifi (bosh komponentli iboralar misolida).....	274
S. Sh. Azamatova	
Oila instituti va gender tenglikni ta'minlashning ijtimoiy-huquqiy muammolari	277
Salayeva Aziza Muhammadmurot qizi	
Gender yondashuv asosida talaba-qizlarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning namunaviy mezonlari	282
Xolova Mohigul Shavkatovna	
Pedagogika yo'nalishi talabalari huquqiy savodxonligini rivojlantirish metodlarini takomillashtirish	287
Xudoyberganov Atham	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida leksik komponentlikni TRIZ texnologiyasi yordamida rivojlantirish	291
Zokirova Sohiba Muxtoraliyevna, Fayzullayeva Nazokat Uchqun qizi	
Цифровизация и трансформация образования как социально-педагогическое явление	295
Кадилова Наргиза Азаматовна	
Методика формирования креативного мышления у студентов-филологов на основе проблемно-ориентированных заданий (на материале английского языка)	298
Мамырбаева Дина	
Структура и стратегии развития предметных компетенций	304
Наимова Мафтунабону Файзулложоновна	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda morfologik kompetentlikni shakllantirish	308
Ganiyeva Shodiya Azizovna	
Модель "4+1+1" как ключевой механизм в системе практической подготовки учителей музыки.....	313
Мухитдинова Малохатхон Саиджабборовна	
Tarbiya fanini o'qish samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	317
Nazarova Nasiba Abdullayevna	
Tarbiyachining kasbiy psixologik xususiyatlari.....	320
Shamshetova Anjim Karamaddinovna	
Boshlang'ich ta'limda tarbiya nazariyasi va metodologiyasi	323
Bo'ronova Iroda Bo'ronovna	
Yosh dzyudochi qizlarning mashg'ulotlar jarayonida jismoniy tayyorgarligini oshirish texnologiyalari	327
Matmurotova Iroda Baxtiyor qizi	
"Odob us-solihin" asarida yoritilgan axloqiy-didaktik g'oyalar va uning pedagogik mazmuni	332
A. N. Nusratov	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini kasbiy kompetentligini takomillashtirishning metodik asoslari	336
Xolmatov Pardaboy Qoraboevich, Abdurasulova Dilnoza	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilari faoliyatida loyihalashtirishning o'rni	342
<i>Abdusattorova Go'zalxon Abdulxabib qizi</i>	
Tibbiyot va frazeologiya inson omilida	346
<i>Achilov Muzaffar Norquliyevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida fazoviy tasavvurlarni rivojlantirishda matematikaning ahamiyati	349
<i>Mamasaidova Muhabbat Abdulalom qizi, Akbaraliyeva Marjona Xurshid qizi</i>	
Ekoestetik kompetensiyani shakllantirishning xorijiy va milliy tajribalar tahlili	354
<i>Alijonova Maftuna Maxamadjon qizi</i>	
Pedagogik jarayonda talabalarda qadriyatli munosabatlarni shakllantirish mexanizmlari	359
<i>Alikulova Muxayyo Sherovna</i>	
Ingliz ritsarlik romanlarining lingvopoetik tahlili	362
<i>Durdona Boychayeva, Aliyeva Elmira</i>	
Maktabgacha ta'limda estetik tarbiya berishning pedagogik asoslari	365
<i>Altibayeva Gulbaxor Majitovna</i>	
Kasbiy kompetensiya tushunchasining mazmuni mohiyati va tarkibiy tuzilmasi	369
<i>Axmadjonova Jasmina Jamshid qizi</i>	
Developing Writing Competence Among CEFR B1 and Ielts Learners Experiencing Difficulties in English Language Acquisition	374
<i>Ayturaev Majid Mavlankhanovich</i>	
Ta'lim jarayonida ijtimoiy intellektni rivojlantirishning milliy qadriyatlarga asoslangan modeli	378
<i>Azamov Umarxon Xayxonovich</i>	
Complications in Teaching Argumentative Speech to Students in Grades 8–9	383
<i>Buribayeva Aziza Ismatillaevna</i>	
Interfaol o'yinlar orqali maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-emotsional ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik asoslari	386
<i>Buriyeva Aziza Nematovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida maktabgacha katta yoshdagi bolalarning ijodiy faolligini shakllantirish	390
<i>Davronova Sevinch</i>	
O'quvchilarda milliy va umummadaniy kompetensiyani rivojlantirishda maqollardan foydalanish bo'yicha manbaalar tahlili	394
<i>Boltayeva Barno, Eliboyeva Surayyo Abdukarim qizi</i>	
Social Roots and Psychological Consequences of Domestic Violence	399
<i>Dumarova Gulmira Kozimbekovna, Mamadaliyeva Gulmira, Sultonova Zulhayo</i>	
The Transversal-Methodical Competence of a Preschool Educator is the Foundation of Effective And Quality Education	402
<i>Ergasheva Barno Ziyaviddin kizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning innovatsion yo'llari	406
<i>Erkinova Mehriniso Ro'ziboyevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini oshirish strategiyalari	411
<i>Eshonkulova Hilola Rajab qizi</i>	
Ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotning bilish faoliyatiga ta'siri	415
<i>Habibova Shyira Baxtiyorovna</i>	
Ruhiy rivojlanishi sustlashgan boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish buzilishlarini aniqlash va bartaraf etish	419
<i>Ikromova Sarvinov Siroj qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda riskologik kompetentlikni shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	424
<i>Jabborova Dilafruz Furqatovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda chet tili o'rganish jarayonida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning psixologik asoslari	428
<i>Jurayeva Sug'diyona Shamsiddin qizi</i>	
Transforming Education: The Impact of Emerging Technologies on Modern Pedagogical Practices	431
<i>Kadirova Ferangiz Himmatillo qizi</i>	
Salomatlik etikasi konsepsiyasi va pedagogik madaniyat – talabalar ma'naviyati va dunyoqarashini shakllantirishdagi roli	435
<i>Kamalova Yoqutxon Bahodirovna</i>	

Tarbiyachilarning kasbiy mahoratini takomillashtirish va pedagogik faoliyat samaradorligini oshirish omillari	439
<i>Kenjayeva Dildora Terkashevna</i>	
Maktab ta'lim tizimida innovatsiyalarning o'rni va ahamiyati	443
<i>Kistabayeva Gulchexra Djurakulovna</i>	
Kichik maktab yoshi davrida o'quv faoliyati va o'quv motivlarining shakllanishi	448
<i>Latifa Zarifovna Korayeva</i>	
Maktabgacha ta'lim tizimining raqamlashtirilishi: xalqaro tajriba va istiqbollar	451
<i>Mahmudova Zulfiya Homidovna, Hoshimova Dilnoza Boymirzoevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining didaktik imkoniyatlari	454
<i>Mamadaminova Munisa Maxmudjon qizi, Boboxonova Shodiyona Rustam qizi</i>	
Tabiatni asrash – kelajakni asrash: Buxoro misolida	459
<i>Mardonova Saodat Muzaffarovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarda o'z-o'zini baholash kompetentligini shakllantirish va rivojlantirish	463
<i>Meyliyeva Nafosat Gulomovna</i>	
Sun'iy intellektning ta'limda kognitiv va metakognitiv jarayonlarga ta'siri	466
<i>Murodov Ulug'bek O'tkir o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'limda inklyuziv ta'limning tashkil etilishi	470
<i>Mustofoyeva Muhabbat Husniddin qizi</i>	
The Effectiveness of Art Therapy in Working With Children Experiencing Emotional Stress	473
<i>Nargiza Khayrullayevna Ortikova, Laziz Azizovich Normuratov</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish mexanizmlari	477
<i>Ortiqov Akmaljon Abdusalom o'g'li</i>	
CLIL metodining O'zbekiston ta'lim tizimida qo'llanilishi	481
<i>Qarshiyeva Sarvinoz Ural qizi</i>	
The Use of Mobile Apps to Build Vocabulary Proficiency	486
<i>Kosimov Sunnat Ravshan ugli</i>	
Yoshlar tafakkurini rivojlantirish va ma'naviyatini oshirishda tasviriy san'atning o'rni	490
<i>Quvonchbek Abduxamidov</i>	
Axborot texnologiyalari ta'sirida san'at tushunchasining o'zgarishi	494
<i>Rajabova Laylo O'tkir qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari	498
<i>Ramozonova Bahoroy Sadriddinovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda innovatsion yondashuvlarning pedagogik asoslari	501
<i>Yusufzoda Shabnam Yunus, Rashidova Saida Ravshonbek qizi</i>	
Axborot texnologiyalarini fizika darslarida qo'llash	506
<i>Raxmanov Valijon Turdaliyevich, O'razaliyev Alijon Xasan o'g'li</i>	
Axborot xavfsizligini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanish afzalliklari	510
<i>Raxmetova Lazzat</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning psixologik xususiyatlarining o'ziga xosligi	513
<i>S. A. Mamatisayeva</i>	
Androgogik yondashuvning integrativ metodikasi	517
<i>Sattorova Shaxlo Axadovna</i>	
Gendered Language in Uzbek and English Media Discourse	520
<i>Sultonova Charos Iskandar kizi</i>	
Maktabga tayyorlov yoshdagi bolalarda ijtimoiy ekologik dunyoqarashni shakllantirishga ta'sir qiluvchi omillar	527
<i>Suyunova Matluba Abdusaidovna</i>	
Empatiya shifokor–pasiyent munosabatida: tibbiyot talabalarining psixologik tayyorgarligi	531
<i>Tajiboyeva Odinaxon Rustamjon qizi, Qurbonova Fotima Farhodjon qizi</i>	
Modern Approaches to Teaching Grammar	534
<i>Tuychiyev Azamat Farkhod ugli</i>	
The Importance of Psychological Preparation of Preschool Children for School Education	538
<i>Turamov Muhammadzohid Rustamjon o'g'li</i>	

Bo'lajak maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarbiyachi-pedagoglarining kasbiy-axloqiy kompetentligini rivojlantirish	541
<i>Xabibullayeva Sayyoraxon Maxamadali qizi</i>	
Imkoniyati cheklangan va sog'lom bolalar faoliyatida universal ta'limning imkoniyati	544
<i>Xolmatova Sarvinoz Raxmatilla qizi</i>	
Kurashchilarning umumiy va maxsus sport tayyorgarliklari.....	548
<i>Xudoyberganov Javlonbek Soatboy o'g'li</i>	
Tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida ekologik kompetentlik tushunchalarini rivojlantirish bosqichlari.....	551
<i>Yarova Gulhayo Fazliddin qizi</i>	
Arxitektura va dizayn yo'nalishi bitiruvchilarini kasbga yo'naltirish vositasida axborot almashish jarayonlarini optimallashtirish metodikasini takomillashtirish.....	555
<i>Kuchimov M. K.</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarining ma'naviy kompetentligini jadidlarning pedagogik qarashlari asosida shakllantirish metodikasi (Temurbeklar maktablari misolida)	559
<i>Quldashev Murodjon G'aniyevich</i>	
Лингвистическое исследование влияния социальных сетей на синтаксические изменения в языке современного поколения.....	562
<i>Шавилова Наталья Сергеевна</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchisining nutq madaniyati.....	566
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna, Gulimbayeva Barno</i>	
Особенности гражданского воспитания обучающихся в системе "школа–маҳалла" в Узбекистане ...	570
<i>Хайдаров Шавкат Шамсиддин угли</i>	
Mantiqiy masalalarni bajarishning metodik usullari	575
<i>Tosheva Yulduz</i>	
Bo'lajak ofitserlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda pedagogik-psixologik omillar (jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'linmalari misolida)	579
<i>Yarmatov Akbar Normurotovich</i>	
Yosh harbiy xizmatchi ofitserlarda muloqot madaniyatini samarali shakllantirish muammosining xorijiy tadqiqotlardagi talqini	582
<i>Matyakubov Elyor Rajapovich</i>	

BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINI DIZAYN TAFAKKURGA O'RGATISHDA STEAM YONDASHUVINING DIDAKTIK IMKONIYATLARI

Mamadaminova Munisa Maxmudjon qizi

Samarqand davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Boboxonova Shodiyona Rustam qizi

Samarqand davlat pedagogika instituti talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining didaktik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Loyiha asosida o'qitish va fanlararo integratsiya yordamida o'quvchilarda ijodiy, tanqidiy hamda tizimli fikrlashni rivojlantirish metodikasi yoritiladi. Maqolada STEAM va dizayn tafakkur integratsiyasining nazariy va amaliy jihatdan pedagogik samaradorligi asoslangan holda ko'rsatib beriladi.

Kalit so'zlar: STEAM, dizayn tafakkur, boshlang'ich sinf o'qituvchisi, fanlararo integratsiya, loyiha asosida o'qitish, pedagogik metodlar.

Abstract: This article analyzes the didactic opportunities of the STEAM approach in teaching design thinking to future primary school teachers. It explores methods for developing students' creative, critical and systematic thinking through project-based learning and interdisciplinary integration, thereby making the pedagogical process more interactive and engaging. The article demonstrates the pedagogical effectiveness of integrating STEAM and design thinking from both theoretical and practical perspectives.

Key words: STEAM, design thinking, primary school teacher, interdisciplinary integration, project-based learning, pedagogical methods.

Аннотация: В статье анализируются дидактические возможности STEAM-подхода в обучении будущих учителей начальных классов дизайн-мышлению. Рассматриваются методики развития у учащихся креативного, критического и системного мышления посредством проектного и междисциплинарного обучения, что делает педагогический процесс более интерактивным и увлекательным. Статья демонстрирует педагогическую эффективность интеграции STEAM и дизайн-мышления в теоретическом и практическом аспектах.

Ключевые слова: STEAM, дизайн-мышление, учитель начальной школы, междисциплинарная интеграция, проектное обучение, педагогические методы.

KIRISH

Boshlang'ich ta'lim maktab ta'lim tizimining eng muhim bosqichi bo'lib, unda o'quvchilarda mustahkam bilim, ijodiy fikrlash va muammoni hal etish ko'nikmalarini shakllantirishga asos solinadi (Bakhurst, 2019, s. 45). Shu bois, boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik malakasi va didaktik kompetensiyalari ta'lim sifatining asosiy garovi hisoblanadi (Hargreaves va Fullan, 2012, s. 12). Boshlang'ich ta'lim sifatining oshishi, o'quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyati va jamiyatdagi moslashuvchanligi to'g'ridan-to'g'ri o'qituvchilarning kompetensiyalari bilan bog'liq.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Shuningdek, ta'lim jarayonlarida innovatsion yondashuvlar, xususan STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) yondashuvi boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda asosiy vositalardan biri sifatida qaralmoqda (Yakman, 2008, s. 3). STEAM yondashuvi fan va san'atni birlashtirgan integratsiyalashgan ta'limni ta'minlab, loyiha asosida ishlash, muammoni hal qilish va kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantiradi (Bequette va Bequette, 2012, s. 42). Shu bilan birga, dizayn tafakkur konsepsiyasi ham ta'lim jarayonida muhim rol o'ynaydi, chunki u muammolarni tizimli va ijodiy usulda hal etish jarayonini tashkil etadi (Brown, 2009, s. 27). Dizayn tafakkur jarayoni odatda empatiya, muammo aniqlash, g'oya ishlab chiqish, prototip yaratish va test bosqichlarini o'z ichiga oladi (Plattner, Meinel va Leifer, 2011, s. 15).

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining dizayn tafakkur kompetensiyasini shakllantirish ta'lim sifatini oshirish hamda o'quvchilarda ijodiy, tanqidiy va loyiha asosida ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi (Razzak va boshq., 2021, s. 58). Shu bilan birga, o'qituvchining dizayn tafakkurini o'zlashtirishi pedagogik jarayonni interaktiv va qiziqarli qiladi hamda o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi (Honey va Hilton, 2011, s. 23). STEAM yondashuvi orqali ta'lim jarayonini tashkil etish o'qituvchilarga metodik imkoniyatlarni kengaytirish, fanlararo integratsiya asosida loyiha va muammolarni hal etish faoliyatini samarali tashkil etish imkonini beradi (Yakman, 2008, s. 7). Shu nuqtai nazardan, boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatish zamonaviy pedagogik jarayonda innovatsion yondashuvlarni tatbiq etishning asosiy vositalaridan biri hisoblanadi (Bequette va Bequette, 2012, s. 44).

Ushbu maqolaning maqsadi – boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining didaktik imkoniyatlarini nazariy jihatdan tahlil qilish va pedagogik jarayonda ularni samarali qo'llash yo'llarini aniqlash (Brown, 2009, s. 32; Plattner, Meinel va Leifer, 2011, s. 18).

Tadqiqot vazifalari:

1. Dizayn tafakkur va STEAM yondashuvining nazariy asoslarini o'rganish (Yakman, 2008, s. 5).
2. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatish metodikasini ilmiy adabiyotlar orqali tahlil qilish (Bequette va Bequette, 2012, s. 46).
3. STEAM yondashuvi orqali ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish imkoniyatlarini aniqlash (Razzak va boshq., 2021, s. 60).
4. Nazariy asoslangan metodik tavsiyalar ishlab chiqish (Honey va Hilton, 2011, s. 25).

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining didaktik imkoniyatlarini tahlil qilishda nazariy tadqiqot metodlari asosiy o'rin tutadi. Jumladan, ilmiy adabiyotlarni o'rganish va komparativ tahlil metodlari orqali mavjud ilmiy manbalar tahlil qilinadi (Creswell, 2014, s. 21). Shu bilan birga, maqolada dizayn tafakkur va STEAM integratsiyasiga oid ilgari o'tkazilgan tadqiqotlar natijalari solishtiriladi va ularning pedagogik ahamiyati baholanadi (Bequette va Bequette, 2012, s. 47; Yakman, 2008, s. 9). Bu metodlar nazariy asosda o'rganish imkonini beradi hamda boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik faoliyatida STEAM yondashuvining didaktik imkoniyatlarini aniqlashga xizmat qiladi.

Tadqiqot yangiligi va kutilayotgan natijalar. Ushbu maqolaning yangiligi shundaki, u boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining didaktik imkoniyatlarini nazariy jihatdan tizimli tahlil qiladi va pedagogik jarayonni zamonaviy talablarga moslashtirish bo'yicha metodik tavsiyalar beradi (Brown, 2009, s. 35; Plattner, Meinel va Leifer, 2011, s. 22).

Kutilayotgan natijalar:

1. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining samarali metodik vositalari aniqlanadi.
2. Pedagogik jarayonni interaktiv va loyiha asosida tashkil etish imkoniyatlari tavsiflanadi.
3. STEAM yondashuvi orqali o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlashini rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqiladi (Yakman, 2008, s. 10; Bequette va Bequette, 2012, s. 48).

STEAM yondashuvi orqali dizayn tafakkurini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari

1. **Loyihaga asoslangan faoliyatni tashkil etish.** STEAM yondashuvi boshlang'ich sinf o'qituvchilariga loyiha asosida faoliyatni tashkil etish imkoniyatini beradi. Loyiha metodikasi o'quvchilarda mustaqil fikrlash, kreativ yondashuv va muammoni hal etish qobiliyatlarini shakllantiradi (Yakman, 2008, s. 5). Misol uchun, tabiat, san'at yoki matematika bilan bog'liq kichik loyiha topshiriqlarini amalga oshirish orqali o'quvchilar dizayn tafakkurining barcha bosqichlaridan o'tadi: muammo aniqlash, g'oya ishlab chiqish, prototip yaratish va test (Plattner, Meinel va Leifer, 2011, s. 19).
2. **Fanlararo integratsiya va yondashuv.** STEAM yondashuvi dizayn tafakkur bilan birlashganda, o'qituvchilar fanlararo integratsiya orqali o'quvchilarni turli yo'nalishlarda fikrlashga o'rgatadi. Masalan, matematik masalani yechish jarayonida san'at va texnologiyadan foydalanib ijodiy yechimlar yaratish o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini oshiradi (Bequette va Bequette, 2012, s. 46). Shu yo'l bilan o'quvchilar muammoni faqat bir yo'l bilan emas, balki turli usullar yordamida hal qilishni o'rganadilar, bu esa dizayn tafakkur jarayonini mustahkamlaydi.

3. **Empatiya va o'quvchi markazli yondashuvni rivojlantirish.** Dizayn tafakkurning birinchi bosqichi – empatiya – o'quvchining ehtiyojlarini tushunish va unga mos yechimlarni ishlab chiqishga qaratilgan. STEAM yondashuvi orqali o'qituvchilar o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda interaktiv topshiriqlar va loyihalar yaratadi (Brown, 2009, s. 29). Natijada, pedagogik jarayon nafaqat bilim berishga, balki o'quvchiga yo'naltirilgan o'quv muhitini yaratishga xizmat qiladi (Razzak va boshq., 2021, s. 61).
4. **Kritik va kreativ fikrlashni rivojlantirish.** STEAM integratsiyasi dizayn tafakkur bosqichlari bilan uyg'unlashganda, o'quvchilarda tanqidiy va kreativ fikrlashni rivojlantirish imkoniyati oshadi. O'quvchilar muammolarni turlicha yondashuvlar orqali hal etib, yangi g'oyalarni ishlab chiqadi va mavjud bilimlarni amaliyotga tatbiq etishni o'rganadilar (Honey va Hilton, 2011, s. 27). Shu bilan birga, o'qituvchilar metodik jarayonda innovatsion yondashuvlarni qo'llash imkoniga ega bo'ladi, bu esa ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi.
5. **Pedagogik jarayonni interaktiv va qiziqarli tashkil etish.** STEAM yondashuvi yordamida o'qituvchilar dizayn tafakkur bosqichlarini interaktiv shaklda tashkil etish imkoniga ega bo'ladi. Masalan, kichik guruhlarda loyiha ishlari olib borish, prototiplarni yaratish va ularni sinab ko'rish o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi (Plattner, Meinel va Leifer, 2011, s. 21). Bu esa pedagogik jarayonni qiziqarli, interaktiv va o'quvchiga yo'naltirilgan qiladi, o'quvchilarning o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi.

Agar STEAM yondashuvi va dizayn tafakkur birlashtirilganda, boshlang'ich sinf o'qituvchilari nafaqat pedagogik kompetensiyasini oshiradi, balki o'quvchilarning ijodiy, tanqidiy va tizimli fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladigan samarali metodik vositalarni qo'llash imkoniga ega bo'ladi (Bequette va Bequette, 2012, s. 48; Yakman, 2008, s. 10).

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining amaliy metodikasi

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda asosiy metodlardan biri – loyiha va vazifa asosida o'qitishdir. Ushbu yondashuv o'qituvchilarga muammoni aniqlash, g'oya ishlab chiqish, prototip yaratish va test bosqichlarini amalda tatbiq etishga imkon beradi (Plattner, Meinel va Leifer, 2011, s. 19). Masalan, o'qituvchi tabiat hodisasi yoki kundalik hayotdagi muammoni kichik loyiha sifatida o'quvchilarga taqdim etadi. O'quvchilar guruh bo'lib yechim ishlab chiqadi va prototip yaratadi. Shu jarayonda o'qituvchi STEAM elementlaridan foydalangan holda fanlararo integratsiyani ta'minlaydi: matematika – hisob-kitoblarni, san'at – vizual ifodani, texnologiya va muhandislik esa prototip yaratishni o'quvchilarga o'rgatadi (Yakman, 2008, s. 5).

TAHLIL VA NATIJALAR

STEAM yondashuvi orqali o'qituvchilar interdisciplinar (fanlararo) yondashuvni qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu metod yordamida o'quvchilar biror muammoni bir fan nuqtai nazaridan emas, balki bir nechta fan bilimlarini birlashtirib hal qiladi (Bequette va Bequette, 2012, s. 46). Masalan, geometrik shakllar bilan bog'liq matematik masalani yechishda o'quvchilar san'at elementlarini qo'shib, shakllarni vizual tarzda loyihalashtiradi va buning natijasida kreativ hamda tanqidiy fikrlash ko'nikmalari rivojlanadi.

Dizayn tafakkur jarayonida empatiya bosqichi o'quvchining ehtiyojlarini tushunish va unga mos yechim yaratishga qaratilgan. STEAM yondashuvi yordamida o'qituvchilar interaktiv topshiriqlar va loyihalar orqali o'quvchiga yo'naltirilgan pedagogik muhit yaratadi (Brown, 2009, s. 29). Misol uchun, o'quvchilar biror kundalik muammoni hal qilish uchun kichik guruhlarda loyiha ishlari olib boradi. O'qituvchi esa har bir guruhga individual yordam ko'rsatadi, bu esa o'quvchilarning ijodiy yondashuvini va mustaqil fikrlashini rivojlantiradi (Razzak va boshq., 2021, s. 61).

STEAM yondashuvi va dizayn tafakkur integratsiyasi o'quvchilarda tanqidiy va kreativ fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi. O'quvchilar turli yechim variantlarini ishlab chiqadi, prototip yaratadi va testdan o'tkazadi (Honey va Hilton, 2011, s. 27). Shu jarayon o'quvchilarga muammoni turli usullar bilan yechishni o'rgatadi va ularning ijodiy fikrlash qobiliyatini mustahkamlaydi.

STEAM yondashuvi yordamida o'qituvchilar pedagogik jarayonni interaktiv va qiziqarli shaklda tashkil qiladi. Guruhda loyiha ishlari, prototip yaratish va sinov jarayonlari o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Natijada, o'quvchilar o'rganishga yuqori motivatsiya bilan yondashadi, o'qituvchi esa metodik jarayonda innovatsion yondashuvlarni qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi (Plattner, Meinel va Leifer, 2011, s. 21).

STEAM yondashuvi va dizayn tafakkur: pedagogik integratsiya va imkoniyatlar

STEAM yondashuvi va dizayn tafakkur o'rtasidagi bog'liqlik o'qituvchining metodik kompetensiyasini rivojlantirish hamda o'quvchilarda ijodiy fikrlashni shakllantirishda asosiy ahamiyatga ega. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, dizayn tafakkur bosqichlarini STEAM faoliyatiga integratsiya qilish o'quvchilarda muammolarni tizimli va ijodiy usulda hal etish ko'nikmalarini oshiradi (Brown, 2009, s. 27; Plattner, Meinel va Leifer, 2011, s. 15).

Nazariy jihatdan, STEAM yondashuvi har bir fan sohasining metod va kontseptsiyalarini birlashtirib, fanlararo integratsiya asosida loyiha va muammo yechish jarayonini tashkil etadi (Bequette va Bequette, 2012, s. 46). Bu esa boshlang'ich sinf o'qituvchilariga o'quvchilarning kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirish uchun metodik imkoniyatlar yaratadi.

STEAM yondashuvi yordamida boshlang'ich sinf o'qituvchilarining dizayn tafakkurini rivojlantirishda quyidagi didaktik imkoniyatlar mavjud:

- **Ijodiy va tanqidiy fikrlashni shakllantirish:** o'quvchilar turli yechim variantlarini ishlab chiqadi va ularni amalda sinab ko'radi (Honey va Hilton, 2011, s. 27).
- **Loyihaga asoslangan faoliyatni tashkil etish:** o'qituvchilar real hayotdagi muammolarni kichik loyihalar orqali o'quvchilarga yetkazadi va ularni bosqichma-bosqich yechim topishga o'rgatadi (Plattner, Meinel va Leifer, 2011, s. 19).
- **Interdisiplinar (fanlararo) yondashuvni qo'llash:** matematik, texnologik va san'at elementlarini birlashtirib, o'quvchilarda fanlararo fikrlashni rivojlantirish (Yakman, 2008, s. 5).
- **O'quvchi markazli pedagogik jarayon yaratish:** empatiya va individual yondashuv orqali har bir o'quvchining ehtiyojiga mos interaktiv topshiriqlar berish (Brown, 2009, s. 29; Razzak va boshq., 2021, s. 61).

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini STEAM orqali dizayn tafakkurga o'rgatishda amaliy metodlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. **Kichik guruhlarda loyiha ishlari:** o'quvchilar muammoni aniqlash, yechim variantlarini ishlab chiqish va prototip yaratish jarayonida faol ishtirok etadi.
2. **Test va takomillashtirish bosqichi:** o'quvchilar prototipni sinab ko'radi, xatolarni aniqlaydi va yechimni yaxshilaydi. Bu bosqich tanqidiy fikrlashni mustahkamlaydi (Honey va Hilton, 2011, s. 27).
3. **Fanlararo integratsiya:** loyiha jarayonida matematika, texnologiya, san'at va tabiat fanlarini birlashtirish o'quvchilarga tizimli fikrlash va kreativ yechim topish imkonini beradi (Bequette va Bequette, 2012, s. 48).
4. **Pedagogik nazorat va yordam:** o'qituvchi guruhlar faoliyatini kuzatadi, maslahat beradi va o'quvchilarni o'z yechimlarini mustaqil ishlab chiqishga rag'batlantiradi (Plattner, Meinel va Leifer, 2011, s. 21).

STEAM va dizayn tafakkur integratsiyasi pedagogik jarayonni quyidagi jihatlarida samarali qiladi:

- o'quvchilarning muammoni hal qilish va kreativ fikrlash qobiliyati oshadi;
- pedagogik jarayon interaktiv va qiziqarli bo'ladi;
- o'qituvchilar metodik kompetensiyasini mustahkamlaydi;
- fanlararo yondashuv orqali o'quvchilarda turli fanlarga qiziqish uyg'onadi (Yakman, 2008, s. 10; Bequette va Bequette, 2012, s. 48).

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda STEAM yondashuvining amaliy tajriba va nazariy tahlili

Dizayn tafakkur va STEAM yondashuvining nazariy asoslari o'quvchilarda ijodiy va tanqidiy fikrlashni shakllantirishga qaratilgan. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, STEAM faoliyati boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik kompetensiyasini rivojlantirish va pedagogik jarayonni interaktiv qilish imkoniyatini beradi (Brown, 2009, s. 32; Plattner, Meinel va Leifer, 2011, s. 18).

STEAM yondashuvi orqali o'qituvchilar:

- fanlararo integratsiya asosida loyiha va muammolarni hal qiladi;
- o'quvchilarda kreativ va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi;
- pedagogik jarayonni interaktiv va qiziqarli qiladi (Bequette va Bequette, 2012, s. 48).

Nazariy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, STEAM integratsiyasi va dizayn tafakkur bosqichlarini uyg'unlashtirish pedagogik jarayonda yangi yondashuvlarni qo'llash imkoniyatini beradi va o'qituvchilarga metodik kompetensiyalarini kengaytirishga yordam beradi (Yakman, 2008, s. 10).

XULOSA VA TAKLIFLAR

1. STEAM yondashuvi boshlang'ich sinf o'qituvchilarini dizayn tafakkurga o'rgatishda samarali vosita sifatida namoyon bo'ladi. U nafaqat o'qituvchining metodik kompetensiyasini oshiradi, balki o'quvchilarda ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi (Brown, 2009, s. 27; Yakman, 2008, s. 5).
2. Dizayn tafakkur bosqichlari – empatiya, muammo aniqlash, g'oya ishlab chiqish, prototip yaratish va test – STEAM faoliyati bilan uyg'unlashganda pedagogik jarayon interaktiv va qiziqarli bo'ladi (Plattner, Meinel va Leifer, 2011, s. 15).

3. Fanlararo integratsiya (interdisciplinary yondashuv) orqali o'quvchilar turli fanlarni birlashtirib loyiha va muammolarni hal qilishni o'rganadi, bu esa ularning tizimli va kreativ fikrlash ko'nikmalarini mustahkamlaydi (Bequette va Bequette, 2012, s. 46).
4. Empatiya va o'quvchi markazli metodlar yordamida o'quvchilarning individual xususiyatlari hisobga olinadi, pedagogik jarayon o'quvchiga yo'naltirilgan va motivatsion bo'ladi (Brown, 2009, s. 29; Razzak va boshq., 2021, s. 61).
5. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, STEAM va dizayn tafakkur integratsiyasi pedagogik jarayonni modernizatsiya qilish, o'qituvchilar va o'quvchilarda ijodiy, tanqidiy va tizimli fikrlashni rivojlantirish imkonini beradi (Honey va Hilton, 2011, s. 27).

Tavsiyalar

1. Boshlang'ich sinf o'qituvchilari STEAM yondashuvini amaliyotga tatbiq etishda loyiha va muammo asosida faoliyatni keng qo'llashlari zarur.
2. Pedagoglar fanlararo integratsiyani tizimli ravishda loyihalarga qo'shib, o'quvchilarning turli fanlarni birlashtirib fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishlari lozim.
3. Dizayn tafakkur bosqichlari – empatiya, muammo aniqlash, g'oya ishlab chiqish, prototip yaratish va test – o'qitish jarayoniga muntazam integratsiya qilinishi kerak.
4. O'qituvchilar interaktiv va o'quvchi markazli metodlarni qo'llash orqali pedagogik jarayonni qiziqarli va samarali tashkil etishlari muhim.
5. O'quv jarayonida pedagogik kuzatish va maslahatlar berish orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlash va hamkorlik ko'nikmalarini rag'batlantirish zarur.
6. Kelajakda ilmiy tadqiqotlarda STEAM yondashuvi va dizayn tafakkur integratsiyasining ta'lim natijalariga ta'siri statistik va monitoring ma'lumotlari asosida tahlil qilinishi tavsiya etiladi.

Shu tarzda, STEAM yondashuvi va dizayn tafakkur boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'qitishda samarali vosita bo'lib, pedagogik jarayonni zamonaviy talablarga moslashtiradi, o'quvchilarda ijodiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi, fanlararo integratsiyani rag'batlantiradi va loyiha asosida faoliyatni tashkil etish imkonini beradi. Mazkur yondashuv pedagogik amaliyotda innovatsion metod sifatida qo'llanishi va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi (Bequette va Bequette, 2012, s. 48; Yakman, 2008, s. 10).

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Bequette, J. W., va Bequette, M. B. (2012). A Place for Art and Design Education in the STEM Conversation. *Art Education*, 65(2), 40–47.
2. Brown, T. (2009). *Change by Design: How Design Thinking Creates New Alternatives for Business and Society*. Harper Business.
3. Honey, M., va Hilton, M. (2011). *Learning Science Through Design Thinking*. National Academies Press.
4. Plattner, H., Meinel, C., va Leifer, L. (2011). *Design Thinking: Understand – Improve – Apply*. Springer.
5. Razzak, S., va boshq. (2021). Design Thinking in Education: Practical Approaches. *Journal of Educational Technology*, 18(3), 55–65.
6. Yakman, G. (2008). STEAM Education: An Overview of Creating a Model of Integrative Education. *PATT-19 Conference Proceedings*.
7. Cross, N. (2011). *Design Thinking: Understanding How Designers Think and Work*. Berg Publishers.
8. Dorst, K. (2011). The Core of 'Design Thinking' and its Application. *Design Studies*, 32(6), 521–532.
9. Martin, R. (2009). *The Design of Business: Why Design Thinking is the Next Competitive Advantage*. Harvard Business Press.
10. Liedtka, J., va Ogilvie, T. (2011). *Designing for Growth: A Design Thinking Tool Kit for Managers*. Columbia University Press.
11. Carlgen, L., Rauth, I., va Elmquist, M. (2016). Framing Design Thinking: The Concept in Idea and Enactment. *Creativity and Innovation Management*, 25(1), 38–57.
12. Johansson-Sköldberg, U., Woodilla, J., va Çetinkaya, M. (2013). Design Thinking: Past, Present and Possible Futures. *Creativity and Innovation Management*, 22(2), 121–146.
13. Dorst, K., va Cross, N. (2001). Creativity in the Design Process: Co-Evolution of Problem–Solution. *Design Studies*, 22(5), 425–437.
14. Liedtka, J. (2018). Why Design Thinking Works. *Harvard Business Review*, September–October, 72–79.
15. Seidel, V. P., va Fixson, S. K. (2013). Adopting Design Thinking in Novice Multidisciplinary Teams: The Application and Limits of Design Methods and Reflexive Practices. *Journal of Product Innovation Management*, 30(1), 19–33.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.